

Wypowiedzi ***argumentacyjne*** krok po kroku

Uczniowie piszą o sprawach dla nich istotnych. Jak pomagać uczniom w tworzeniu istotnych dla nich tez wypowiedzi argumentacyjnej?

Autorka: Magdalena Swat-Pawlicka

Technika rozwija umiejętność argumentowania poprzez samodzielne formułowanie tez i argumentów. Uczniowie identyfikują problemy istotne dla nich w wybranych kategoriach, wybierają jeden z nich, a następnie tworzą tezę i argumenty, które mogą zaprezentować w formie dyskusji, przemówienia lub pracy pisemnej. Praca wspiera krytyczne myślenie i umiejętność wyrażania własnego stanowiska.

Korzyści

Uczennice i uczniowie:

- określają problemy, które dostrzegają wokół siebie,

- szukają odpowiedzi na pytanie o swój stosunek do obserwowanych zjawisk,
- uczą się rozwiązywać problemy i przekonywać innych do tego rozwiązania.

Nauczyciel_ka:

- proponują działania, które pomagają uczniom rozwijać umiejętność definiowania i rozwiązywania problemów oraz tworzenia wypowiedzi argumentacyjnej,
- lepiej poznają swoich uczniów i uczennice dzięki rozmowom o istotnych dla nich problemach.

Podstawowe informacje

- **Dla kogo /wiek uczniów/klasa:** od 6 klasy szkoły podstawowej do matury
- **Przedmiot/moduł tematyczny:** język polski, wiedza o społeczeństwie, edukacja obywatelska, historia
- **Materiały/pomoce:** kartka A4 oraz zeszyty/notatniki do tworzenia notatek
- **Czas:** minimum 20 minut (określenie problemu i tezy) do 45 minut (przygotowanie argumentacji i dyskusja)

Krok po kroku

1. Wyjaśnij cel zadania. Jest nim rozwijanie umiejętności argumentowania, w szczególności tworzenia tez oraz argumentów poprzez przygotowanie się do dyskusji o ważnych dla uczniów kwestiach. Uczniowie będą mogli przedstawić swój punkt widzenia, obierając stanowisko wobec tezy, którą sami formułują. Na początku określcie, jaką formę prezentowania argumentacji wybierze – dyskusję na forum lub w grupach, prezentację przemówienia, przygotowanie pracy pisemnej, którą można będzie przeczytać na tablicach w klasie, przygotowanie gazetki dla innych klas i rodziców itd. Proponowana technika jest wstępem do różnego rodzaju aktywności związanych z argumentowaniem.
2. Poproś uczniów, aby przygotowali tabelę z trzema kolumnami na kartce formatu A4. W każdej kolumnie będą wpisywać problemy dotyczące wybranej

kategorii. Każda kategoria stanowi obszar, w którym uczniowie będą poszukiwać istotnych dla nich problemów do dalszej pracy – tworzenia tekstu argumentacyjnego. Na początku możesz zaproponować kategorie – poproś uczniów, aby zatytułowali kolumny: „świat”, „Polska”, „moje miasto” lub „sztuka”, „literatura”, „film”. Wybór kategorii zależy od zainteresowań uczniów w danej klasie, omawianego modułu tematycznego, decyzji uczniów (jeśli są gotowi samodzielnie określić kategorię, w której widzą istotne dla nich problemy) lub ustaleń między Tobą a nauczycielem/nauczycielką innego przedmiotu (lekcja może mieć charakter interdyscyplinarny).

3. Zaproś uczniów do pracy nad przygotowaniem listy problemów, które są dla nich istotne. Każdy problem powinien dotyczyć wybranych przez Was kategorii. Uczniowie i uczennice wpisują swoje pomysły w pola tabeli. Warto zachęcić ich do pracy w parach, co ułatwi w następnym kroku wybór problemu do dalszej pracy. Po kilku minutach uczniowie prezentują problemy wpisane do tabeli. Można je zapisać na tablicy, tak aby wszyscy w klasie mogli zobaczyć pomysły innych.
4. Uczniowie wybierają jeden problem, nad którym chcieliby dalej pracować. Mogą dokonać wyboru w parach lub grupach czteroosobowych. W tym kroku rozmowa z innymi ma wspierać każdego ucznia w podejmowaniu decyzji – nie jest więc istotne, aby uczniowie przekonywali się wzajemnie, a raczej aby mogli przedstawić swój punkt widzenia i inspirować się nawzajem. Jest to szczególnie ważne w sytuacji, w której kilkoro uczniów nie będzie w stanie znaleźć niczego istotnego dla siebie – wówczas mogą skorzystać z problemów usłyszanych w grupie czy na forum klasy.
5. Uczniowie i uczennice formułują tezę w odniesieniu do wybranego problemu. Na przykład – jeśli jest to ocieplenie klimatu, teza może dotyczyć kwestii związanych z naszymi działaniami w tym zakresie: od podejmowania decyzji osobistych, przez zaangażowanie społeczne, systemowe, po działania naukowe. Jeżeli uczniowie nie formułowali samodzielnie tezy wcześniej, warto pokazać im, jak wygląda takie działanie i jakie kryteria spełnia dobra teza. Modelując, podkreślaj, że tego typu działanie jest naszym codziennym doświadczeniem i że często określamy swoje stanowisko wobec istotnych kwestii bez długiego namysłu. Warto to zmieniać i uczyć się dostrzegania wieloaspektowości każdego problemu, jaki dostrzegamy w otaczającym nas świecie.
6. Każdy z uczniów przygotowuje swoje argumenty. W zależności od dalszej formy działania wybranej w pierwszym kroku przez Ciebie lub demokratycznie

w klasie, kolejne kroki mogą dotyczyć organizacji dyskusji w grupach lub na forum, przygotowania przestrzeni klasy na prezentację przemówień itp.

Autorka

Magdalena Swat-Pawlicka - nauczycielka języka polskiego, dydaktyczka literatury i języka polskiego w Szkole Edukacji Polsko -Amerykańskiej Fundacji Wolności i Uniwersytetu Warszawskiego

Koncepcja serii: Alicja Pacewicz

Realizacja i koordynacja nagrań do mikrostrategii: Kinga Kasperska

Redakcja, korekta, opracowanie edytorskie: Małgorzata Janaszek-Bazanek

Grafika na okładce: Three Dots Agency

Treść publikacji (o ile nie zaznaczono inaczej) jest dostępna na licencji
Creative Commons (CC BY-ND 4.0)

Warszawa 2025

Wydawca

SOS dla Edukacji

ul. Smolna 20/6, 00-375 Warszawa

kontakt@sosdlaedukacji.pl

sosdlaedukacji.pl

Publikacja bezpłatna

Opracowanie dobrych praktyk – mikrostrategii było możliwe dzięki wsparciu finansowemu Narodowego Instytutu Wolności w ramach projektu „Obywatelski Think Tank dla edukacji: wspólnie tworzymy przyszłość nauczania”.

